กรมชลประท าน
กระทรวงเก.ษตรและสหกรณ์

เอกสารข้อมูล
ด้านระบบชลประทาน
เสนอ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานวิเคราะห์นโยบาย
กองแผนงาน
กรกฎาคม 2548

กรมชลประทาน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เอกสารข้อมูล
ด้านระบบชลประทาน
เสนอ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานวิเคราะห์นโยบาย
กองแผนงาน
กรกฎาคม 2548

ที่ สผ ๐๐๑๒/๕๕๓๙

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนอู่ทองใน กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในด้านข้อมูล

เรียน อธิบดีกรมชลประทาน

ด้วย กลุ่มงานบริการวิชาการ ๒ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หน้าที่ ค้นคว้า รวบรวม และให้บริการด้านข้อมูลแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ และญัตติต่าง ๆ ที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในการนี้ จึงมีความประสงค์จะขอข้อมูลเกี่ยวกับ

๑. รายละเอียดระบบชลประทานในประเทศไทย
๒. งบประมาณที่ใช้ไปแล้วตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในระบบชลประทาน
๓. ระบบชลประทานได้ช่วยเหลือพื้นที่ทางการเกษตรทั้งหมดกี่ไร่
๔. พื้นที่ที่ยังขาดแคลนระบบชลประทานมีประมาณกี่ไร่
๕. รูปแบบของระบบชลประทานในอนาคต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญเรือง บูรภักดิ์)
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักวิชาการ
โทร. ๐-๒๒๔๔-๒๐๗๑
โทรสาร ๐-๒๒๔๔-๒๐๗๓

(นายสามารถ โชคณาพิทักษ์)
ออช.

สารบัญเรื่อง

	หน้า
ระบบชลประทานในประเทศไทย	1
โครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีระบบชลประทาน	2
พื้นที่ทางการเกษตรในระบบชลประทาน	4
การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย	8
หลักเกณฑ์การกำหนดงบประมาณ	10
สรุปแผนปฏิบัติการลุ่มน้ำ	12
การปรับแก้แผนงบประมาณในอนาคต	13
สถานภาพและศักยภาพในการพัฒนาทรัพยากรน้ำใน 25 ลุ่มน้ำ	17
พื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกและพื้นที่ศักยภาพ ในการพัฒนาระบบชลประทาน	27

ภาคผนวก

- ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร / พื้นที่ชลประทาน ปี 2547
- เป้าหมายพื้นที่ชลประทานปี 2548 – 2551
- โครงการชลประทานขนาดใหญ่ สำนักชลประทานที่ 1 - 16

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางแสดงผลการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำ
ของกรมชลประทานถึงปี 2547 3

ตารางข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547 5

ตารางเป้าหมายพื้นที่ชลประทานปี 2548 – 2551 6

ตารางแผนปฏิบัติการลุ่มน้ำ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 – 2551 12

ตารางงบประมาณกรมชลประทาน ปี พ.ศ.2533 – 2546 14

ตารางพื้นที่ลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ 19

ตารางพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกและพื้นที่ศักยภาพ
ในการพัฒนาระบบชลประทาน 29

ระบบชลประทานในประเทศไทย

การชลประทาน หมายความว่า กิจการที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำ หรือเพื่อกักเก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือแบ่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม การพลังงาน การสาธารณูปโภคหรือการอุตสาหกรรม และหมายความรวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำกับรวมถึงการคมนาคมทางน้ำ ซึ่งอยู่ในเขตชลประทานด้วย

- การเก็บน้ำ คือ กิจการที่จัดทำขึ้นเพื่อเก็บและรักษาปริมาณน้ำ ระดับน้ำ เพื่อไว้ใช้ประโยชน์ต่างๆ เช่น เพื่อการเพาะปลูก การบรรเทาอุทกภัย การไฟฟ้าพลังน้ำ การคมนาคมทางน้ำ การป้องกันน้ำเค็ม เป็นต้น
- การส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก คือ กิจการที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งน้ำไปใช้ในการเพาะปลูก
- การระบายน้ำ คือ กิจการที่จัดทำขึ้นเพื่อการระบายน้ำที่เกินต้องการออกจากพื้นที่บริเวณหนึ่ง เพื่อประโยชน์ต่างๆ เช่น การเพาะปลูก
- การบรรเทาอุทกภัย คือ กิจการที่จัดทำขึ้นเพื่อป้องกันมิให้น้ำจากลำน้ำไหลบ่าเข้าไปท่วมพื้นที่บริเวณใดบริเวณหนึ่งเพื่อประโยชน์ต่างๆ เช่น เพื่อป้องกันการเสียหายที่เกิดขึ้นแก่การเพาะปลูก หรือเส้นทางคมนาคมในบริเวณนั้น เป็นต้น
- การไฟฟ้าพลังน้ำ คือ กิจการที่จัดทำขึ้นโดยใช้แรงน้ำตกจากเขื่อนเก็บน้ำ เป็นพลังขับดันเครื่องกังหันให้หมุนเครื่องกำเนิดไฟฟ้า แทนการใช้เชื้อเพลิง เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และน้ำที่ใช้แล้วยังส่งไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ทางท้ายน้ำลงไป เช่น การเพาะปลูก การคมนาคมทางน้ำ การป้องกันน้ำเค็มได้อีกด้วย

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีระบบชลประทาน

โครงการชลประทานขนาดใหญ่

มีลักษณะเป็นงานชลประทานเอนกประสงค์ ที่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านการเกษตร การอุปโภค-บริโภค การบรรเทาอุทกภัย การอุตสาหกรรม การผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังน้ำ การคมนาคม แหล่งเพาะพันธุ์ประมงน้ำจืด แหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ และอื่นๆ ในแต่ละโครงการมีงานก่อสร้างหลายประเภท เช่น เขื่อนเก็บกักน้ำ เขื่อนหรือฝายทดน้ำ การสูบน้ำ ระบบส่งน้ำ ระบบระบายน้ำ ระบบชลประทานในแปลงนา ถ้าเป็นงานก่อสร้างประเภทเขื่อนเก็บกักน้ำ **สามารถเก็บกักน้ำได้มากกว่า 100 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือมีพื้นที่อ่างเก็บน้ำตั้งแต่ 15 ตารางกิโลเมตร หรือมีพื้นที่ชลประทานมากกว่า 80,000 ไร่**

โครงการชลประทานขนาดกลาง

เป็นโครงการชลประทานที่มีขนาดเล็กกว่าโครงการชลประทานขนาดใหญ่ โดยจะต้องเป็นโครงการที่มีการจัดทำรายงานความเหมาะสมแล้ว **มีปริมาตรเก็บกักน้อยกว่า 100 ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่เก็บกักน้ำน้อยกว่า 15 ตารางกิโลเมตร หรือมีพื้นที่ชลประทานน้อยกว่า 80,000 ไร่** ซึ่งจะเป็นงานก่อสร้างอาคารชลประทานประเภทต่างๆ อาทิ เขื่อนเก็บกักน้ำ เขื่อนทดน้ำ ฝาย โรงสูบน้ำ ระบบส่งน้ำและระบายน้ำ ฯลฯ รวมทั้งงานก่อสร้างลำเลียงผลผลิตและงานแปรสภาพลำน้ำ

งานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

เป็นงานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่กรมชลประทานได้เริ่มก่อสร้างมาตั้งแต่ พ.ศ. 2520 เพื่อแก้ปัญหาหรือบรรเทาความเดือดร้อนเกี่ยวกับเรื่องน้ำสำหรับอุปโภค-บริโภค และการเกษตร ซึ่งเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของราษฎรในชนบทหรือพื้นที่ที่ห่างไกล รวมทั้งการแก้ไขบรรเทาความเดือดร้อนจากอุทกภัย และน้ำเค็มที่ขึ้นถึงพื้นที่เพาะปลูกโดยการก่อสร้างอาคารชลประทานขนาดเล็ก ประเภทต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและปัญหาที่เกิดขึ้นตามความ ต้องการของราษฎร

ตารางแสดงผลการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำของกรมชลประทานถึงปี 2547

จำแนกเป็นรายภาค

(โครงการชลประทานขนาดใหญ่/โครงการชลประทานขนาดกลาง/งานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก)

ภาค	โครงการชลประทานขนาดใหญ่			โครงการชลประทานขนาดกลาง			งานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก			รวมทั้งหมด		
	จำนวนโครงการ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)	จำนวนโครงการ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พ.ท. ชลประทาน (ไร่)	จำนวนโครงการ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พ.ท. ชลประทาน (ไร่)	จำนวนโครงการ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พ.ท. ชลประทาน (ไร่)
เหนือ	13	736.80	1,676,640	167	556.42	1,838,519	2,067	352.54	3,507,204	2,247	1,645.76	7,022,363
ตะวันออกเฉียงเหนือ	12	3,078.00	1,736,530	304	1,679.61	1,536,029	4,407	846.99	2,366,487	4,723	5,604.60	5,639,046
กลาง	26	1,185.00	7,285,195	29	176.16	521,674	866	64.67	1,282,234	921	1,425.83	9,089,103
ตะวันออก	6	372.00	1,497,350	67	460.78	790,165	671	60.51	534,907	744	893.29	2,822,422
ตะวันตก	12	-	2,657,240	10	74.43	77,500	179	47.96	190,167	201	122.39	2,924,907
ใต้	14	1,291.00	1,851,394	103	308.86	1,399,825	1,421	62.92	1,393,483	1,538	1,662.78	4,644,702
รวม	**83**	**6,662.80**	**16,704,349**	**680**	**3,256.26**	**6,163,712**	**9,611**	**1,435.59**	**9,274,482**	**10,374**	**11,354.65**	**32,142,543**

ที่มาข้อมูล : สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน

ผลการดำเนินงาน

จากตารางผลการดำเนินงานที่ผ่านมา กรมชลประทานได้พัฒนาแหล่งน้ำในลักษณะโครงการชลประทานขนาดใหญ่โครงการชลประทานขนาดกลางและงานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ตั้งแต่ต้นจนถึงปี 2547 ได้จำนวนโครงการทั้งสิ้น 10,374 โครงการ ได้พื้นที่ชลประทาน 32,142,543 ไร่ (โครงการชลประทานขนาดใหญ่จำนวน 83 โครงการ พื้นที่ชลประทาน 16,704,349 ไร่ โครงการชลประทานขนาดกลางจำนวน 680 โครงการ พื้นที่ชลประทาน 6,163,712 ไร่ และงานพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กจำนวน 9,611 โครงการ พื้นที่ชลประทาน 9,274,482 ไร่)

พื้นที่ทางการเกษตรในระบบชลประทาน

ประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งหมด 320 ล้านไร่ มีพื้นที่ถือครองการเกษตร 131.06 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 41 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและมีความต้องการใช้น้ำร้อยละ 90 ของความต้องการใช้น้ำทั้งหมด แต่เนื่องจากความแตกต่างของสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำท่า สภาพดิน การใช้ดิน การเกษตรกรรม และอื่นๆ ในแต่ละลุ่มน้ำ ทำให้เกิดปัญหาอันเนื่องจากน้ำที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดแคลนน้ำ อุทกภัย ดินถล่ม และคุณภาพน้ำ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายและสร้างความเสี่ยงต่ออาชีพเกษตรกรอยู่เสมอ ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรที่เป็นระบบครบวงจร โดยการจัดทำระบบชลประทานและบูรณาการเกษตรควบคู่กันไปให้ครอบคลุมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด 131.06 ล้านไร่

เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเกิดเป็นผลอย่างเป็นรูปธรรม จะต้องพัฒนาระบบชลประทานเพื่อกระจายน้ำไปยังพื้นที่การเกษตรทั้งหมดอย่างทั่วถึง โดยมีองค์ประกอบของระบบชลประทานที่สำคัญ คือ

1. **ต้องมีแหล่งเก็บกักน้ำ** หมายถึง อ่างเก็บน้ำขนาดต่างๆ ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก รวมถึงสระน้ำซึ่งเป็นแหล่งเก็บกักในระดับชุมชน ให้มีปริมาณเพียงพอที่สามารถส่งให้กับพื้นที่เป้าหมายได้ โดยจะต้องพิจารณาดำเนินการให้มีการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำทุกขนาดในทั้ง 25 ลุ่มน้ำเพิ่มเติม รวมทั้งปรับปรุงอ่างเก็บน้ำเดิมทุกแห่งให้มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำเพิ่มขึ้น
2. **ต้องมีระบบกระจายน้ำ** จากอ่างเก็บน้ำที่เป็นแหล่งน้ำต้นทุน ไปยังพื้นที่เป้าหมาย หรือการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่มีน้ำมากไปยังอ่างเก็บน้ำที่มีน้ำน้อย หรือส่งไปยังสระเก็บน้ำที่จะต้องเป็นที่พักน้ำก่อนที่จะจ่ายน้ำไปให้พื้นที่เป้าหมายต่อไปโดยระบบกระจายน้ำเป็นการลำเลียงขนส่งน้ำด้วยแม่น้ำ/ลำคลองธรรมชาติ คลองส่งน้ำชลประทาน หรือระบบท่อส่งน้ำตามความเหมาะสมของสภาพความสูงต่ำของพื้นที่ บางแห่งอาจต้องใช้ระบบท่อและสูบน้ำเนื่องจากต้องส่งน้ำไปให้พื้นที่ที่มีระดับสูงกว่าแหล่งเก็บกักน้ำ

(ตารางที่ 1) ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547

ภาค	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (ไร่)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน (ไร่)	พื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน (ไร่)
เหนือ	22,899,791	3,515,159	19,384,632	8,073,750
ตะวันออกเฉียงเหนือ	57,999,229	3,272,559	54,726,670	27,055,000
ตะวันออก	10,508,783	2,287,515	8,221,268	3,197,500
กลาง	18,578,666	10,541,609	8,037,057	13,293,750
ใต้	21,073,505	3,251,219	17,822,286	5,522,500
รวม	131,059,974	22,868,061	108,191,913	57,142,500

ที่มาข้อมูล : 1. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
2. สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน
3. รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร โครงการศึกษาเพื่อทำแผนหลักรองรับการพัฒนาแหล่งน้ำและปรับปรุงโครงการชลประทาน สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

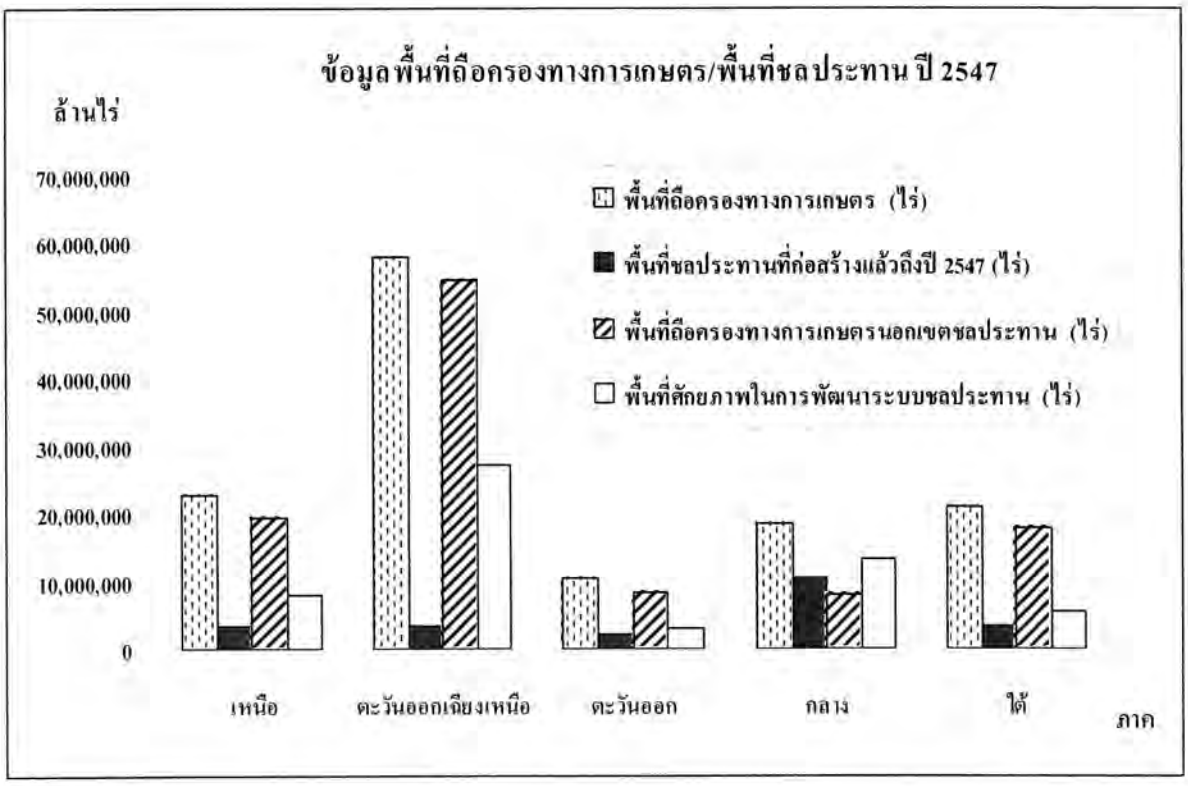

จากตารางที่ 1 ประเทศไทยมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร จำนวน 131.06 ล้านไร่ ในพื้นที่ดังกล่าวมีการพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทานแล้ว จำนวน 22.868 ล้านไร่ และพื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน จำนวน 108.19 ล้านไร่ แต่เนื่องจากพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทานมีเพียง 57.14 ล้านไร่

(ตารางที่ 2) เป้าหมายพื้นที่ชลประทานปี 2548 – 2551

หน่วย : ไร่

ภาค	พื้นที่ชลประทาน ปี 2547	เป้าหมายพื้นที่ ปี พ.ศ.				รวมพื้นที่ (2548-2551)
		2548	2549	2550	2551	
เหนือ	3,515,159	-	564,788	693,962	878,581	2,137,331
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3,272,559	2,800	349,677	359,420	455,039	1,166,936
ตะวันออก	2,287,515	23,200	127,020	271,436	343,648	765,304
กลาง	10,541,609	2,400	102,205	239,630	303,380	647,615
ใต้	3,251,219	20,000	191,535	196,111	248,283	655,929
สำนักโครงการขนาดใหญ่	-	222,750	113,500	258,440	327,194	921,884
รวม	22,870,111	271,150	1,448,725	2,018,999	2,556,125	6,294,999
พื้นที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้น	22,868,061	23,139,211	24,587,936	26,606,935	29,163,060	-

ที่มาข้อมูล : 1. สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน
2. แผนปฏิบัติราชการกรมชลประทาน ปี 2548-2551

เป้าหมายพื้นที่ชลประทาน ปี 2548-2551

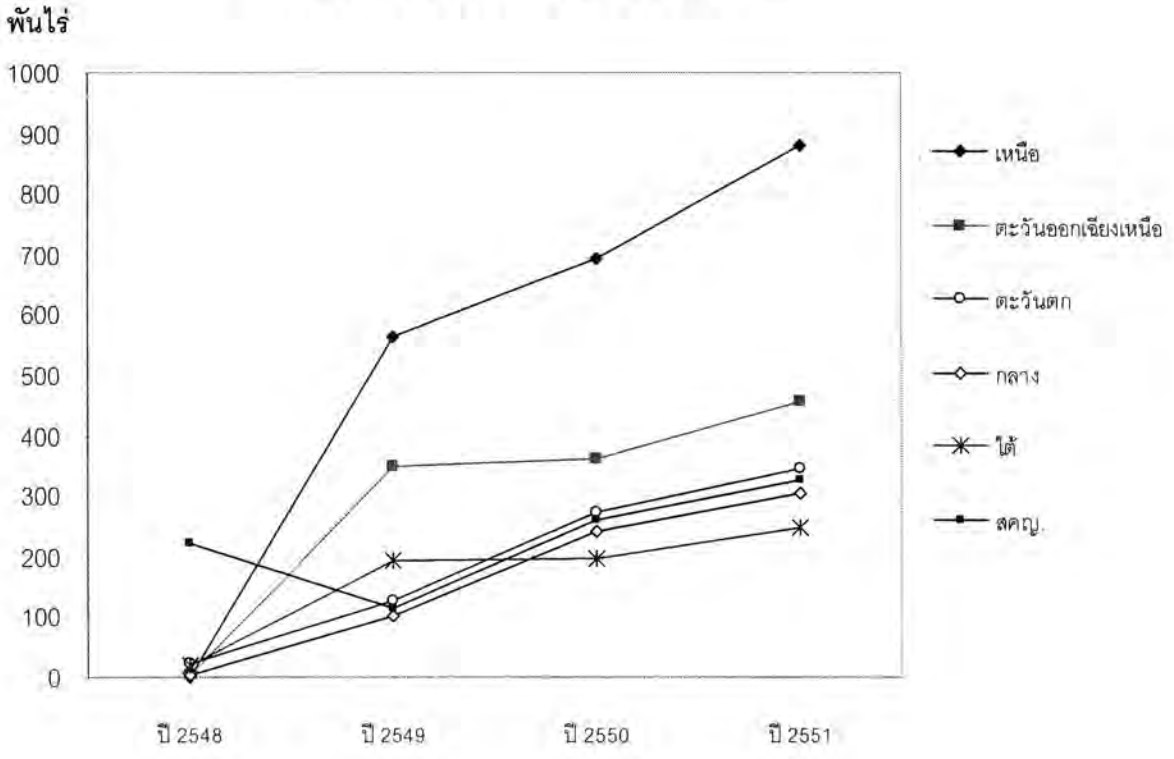

จากตารางที่ 2 สถิติพื้นที่ชลประทานปี 2547 ที่มีอยู่จำนวน 22,868,061 ไร่ กรมชลประทานซึ่งมีภารกิจหลักในการพัฒนาและจัดหาน้ำ จึงมีเป้าหมายที่จะเพิ่มพื้นที่ชลประทานให้เพิ่มขึ้นจากเดิม โดยกำหนดเป็นแผนปฏิบัติราชการกรมชลประทาน ปี 2548-2551 ซึ่งในปี 2548 มีเป้าหมายให้พื้นที่ชลประทานเพิ่มเป็น 23,139,211 ไร่ ปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 24,587,936 ไร่ ปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 26,606,935 ไร่ และปี 2551 เพิ่มขึ้นเป็น 29,163,060 ไร่ ซึ่งจะคิดเป็นพื้นที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้นระหว่างปี 2548-2551 เท่ากับ 6,294,999 ไร่ โดยภาคเหนือมีพื้นที่ชลประทานเพิ่มมากที่สุด คือ 2,137,331 ไร่ รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักโครงการขนาดใหญ่ ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคกลาง ตามลำดับ

สรุป

พื้นที่เกษตรจำนวน 131.06 ล้านไร่ แต่มีพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทานเพียง 57.14 ล้านไร่ จากแผนปฏิบัติราชการกรมชลประทาน ปี 2548-2551 ทำให้พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นเป็น 29.17 ล้านไร่ ดังนั้น**ส่วนที่เหลืออีก 27.97 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ที่ยังขาดแคลนระบบชลประทาน** เนื่องจากปริมาณน้ำเก็บกักยังไม่เพียงพอจะส่งน้ำให้เต็มรูปแบบได้ จึงส่งน้ำชลประทานให้ในฤดูฝนและฤดูแล้งสำหรับพืชที่ใช้น้ำน้อยเท่านั้น ส่วนพื้นที่เกษตรที่เหลือจำนวน 73.92 ล้านไร่ มีศักยภาพต่ำที่จะพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทาน เนื่องจากอยู่ห่างไกลจากแหล่งน้ำหรือลำน้ำธรรมชาติ และมีระดับพื้นดินอยู่สูง การจัดทำระบบชลประทาน จึงต้องใช้วิธีขุดสระเก็บน้ำขนาดใหญ่ความจุไม่น้อยกว่า 200,000 ลูกบาศก์เมตร กระจายครอบคลุมพื้นที่บริเวณนี้ โดยหากภูมิประเทศอำนวยก็ควรที่จะพัฒนาระบบชลประทานให้สามารถเติมน้ำให้กับสระต่างๆ เหล่านี้ได้

การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย

การจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการดูแลการจัดสรรงบประมาณให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นการจัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่จะบรรจุในทิศทางการจัดสรรงบประมาณเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญ เร่งด่วนและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเท่านั้น

กระบวนการงบประมาณ

เพื่อจัดสรรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในการแก้ไขปัญหาระยะสั้น และการสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต และให้การดำเนินงานตามภารกิจของกรมชลประทาน บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีกระบวนการงบประมาณสรุปได้ดังนี้

1. การจัดเตรียมงบประมาณ เมื่อส่วนแผนงานและงบประมาณทราบวงเงินงบประมาณของกรมชลประทานจากสำนักงบประมาณ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แล้ว จะรวบรวมและวิเคราะห์คำของบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อเสนอขอตั้งงบประมาณประจำปีต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสำนักงบประมาณ เพื่อสำนักงบประมาณจะได้จัดส่งรายละเอียดและพิมพ์เอกสารงบประมาณเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

2. การอนุมัติงบประมาณ ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาจะพิจารณางบประมาณที่คณะรัฐมนตรีได้จัดเตรียมและเสนอมา ในขั้นตอนนี้ส่วนแผนงานและงบประมาณจะต้องจัดเตรียมเอกสารประกอบการชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเป็นการสนับสนุนคำขอตั้งงบประมาณของกรมชลประทาน ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ขอตั้งไว้ให้มากที่สุด

3. การบริหารงบประมาณ เมื่อร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ผ่านการอนุมัติจากฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การบริหารงบประมาณ โดยวิธีการขออนุมัติเงินประจำงวด โอน/เปลี่ยนแปลงเงินประจำงวด โอน/เปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายเร่งรัดและติดตามการขอเงินประจำงวดและการเบิกจ่าย ตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน ตลอดถึงการรายงานผลงานต่างๆ ที่ได้รับงบประมาณไปแล้ว

การจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการดูแลการจัดสรรงบประมาณให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นการจัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่จะบรรจุในทิศทางการจัดสรรงบประมาณเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญ เร่งด่วนและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเท่านั้น

กระบวนการงบประมาณ

เพื่อจัดสรรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในการแก้ไขปัญหาระยะสั้น และการสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต และให้การดำเนินงานตามภารกิจของกรมชลประทาน บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีกระบวนการงบประมาณสรุปได้ดังนี้

1. การจัดเตรียมงบประมาณ เมื่อส่วนแผนงานและงบประมาณทราบวงเงินงบประมาณของกรมชลประทานจากสำนักงบประมาณ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แล้ว จะรวบรวมและวิเคราะห์คำของบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อเสนอขอตั้งงบประมาณประจำปีต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสำนักงบประมาณ เพื่อสำนักงบประมาณจะได้จัดส่งรายละเอียดและพิมพ์เอกสารงบประมาณเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

2. การอนุมัติงบประมาณ ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาจะพิจารณางบประมาณที่คณะรัฐมนตรีได้จัดเตรียมและเสนอมา ในขั้นตอนนี้ส่วนแผนงานและงบประมาณจะต้องจัดเตรียมเอกสารประกอบการชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเป็นการสนับสนุนคำขอตั้งงบประมาณของกรมชลประทาน ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ขอตั้งไว้ให้มากที่สุด

3. การบริหารงบประมาณ เมื่อร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ผ่านการอนุมัติจากฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การบริหารงบประมาณ โดยวิธีการขออนุมัติเงินประจำงวด โอน/เปลี่ยนแปลงเงินประจำงวด โอน/เปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายเร่งรัดและติดตามการขอเงินประจำงวดและการเบิกจ่าย ตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน ตลอดถึงการรายงานผลงานต่างๆ ที่ได้รับงบประมาณไปแล้ว

หลักเกณฑ์การกำหนดงบประมาณ

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการในแต่ละลุ่มน้ำ กรมชลประทานได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนพัฒนาโครงการ ทั้งโครงการปรับปรุงระบบชลประทานเดิม และโครงการก่อสร้างระบบชลประทานใหม่ ในคาบระยะเวลา 5 ปี ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 การจัดสรรงบประมาณที่ได้ให้แก่โครงการแต่ละประเภทนั้นมีเกณฑ์กำหนดดังนี้

(1) สามารถบรรลุเป้าการขยายตัวในด้านต่างๆ ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ดังนี้

- **นโยบายขจัดความยากจน** ความยากจนถือเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ซึ่งภาครัฐให้ความสนใจในการแก้ไขปัญหามาโดยตลอด โดยเฉพาะตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) เป็นต้นมา แต่ยังไม่สามารถแก้ไขให้บรรลุผลได้อย่างจริงจัง และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศเป็นปัญหาเร่งด่วนของชาติ ที่จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

กรมชลประทานซึ่งมีภารกิจหลักที่จะต้องพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรและประชาชนทั่วประเทศเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ดังวิสัยทัศน์กรมชลประทานที่ว่า " น้ำสมบูรณ์ สนับสนุนการผลิต เกษตรกรมั่งคั่ง เศรษฐกิจมั่นคง " และในขณะนี้กรมชลประทานกำลังจัดเตรียมแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้ง 25 ลุ่มน้ำร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีเป้าหมายในการจัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานโครงการชลประทานขนาดใหญ่ โครงการชลประทานขนาดกลาง โครงการแหล่งน้ำเพื่อชุมชนและชนบท ให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงตามนโยบายของรัฐที่ต้องการแก้ไขและขจัดปัญหาความยากจนให้หมดไป ซึ่งเป็นการช่วยสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก เศรษฐกิจชุมชน ช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับพื้นที่ ทำให้เกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและแหล่งทุนในการประกอบอาชีพอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

- **การปรับโครงสร้างภาคเกษตร** การพัฒนาสินค้าเกษตรเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร (GDP) จากฐานปี 2547 จำนวน 6 แสนล้านบาท เป็น 9 แสนล้านบาท ในปี 2551 และเพิ่มรายได้สุทธิการเกษตรของเกษตรกรจากฐานปี 2547 จำนวน 32,000 บาท ต่อครัวเรือน เป็น 40,000 บาท ต่อครัวเรือนในปี 2551 ตามยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างภาคเกษตรภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและรายได้ของเกษตรกร

ในส่วนของกรมชลประทาน ภายใต้แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี ซึ่งมีแผนกลยุทธ์ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ ดังนี้

- ส่งเสริมและวางระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งจัดระบบการใช้ที่ดินเพื่อกำหนดพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสม

- ส่งเสริมและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตรทั้งจากศูนย์ศึกษาตามพระราชดำริและโครงการตามแนวพระราชดำริ

(2) มีความสมดุลระหว่างการลงทุนระยะสั้น ซึ่งส่งผลในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และการลงทุนระยะยาว ซึ่งส่งผลหลังช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ทั้งในระดับชาติ และระดับลุ่มน้ำ

(3) วงเงินลงทุนในแต่ละลุ่มน้ำ จะต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริง โอกาส และข้อจำกัดของแต่ละลุ่มน้ำ

✓หลักเกณฑ์การกำหนดวงเงินการพัฒนาแหล่งน้ำ

หลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณเป็นค่าก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก เพื่อกระจายงบประมาณ ข้อมูลที่ใช้เป็นเกณฑ์จัดสรรงบประมาณมีดังนี้

1) **จำนวนประชากรของจังหวัด** จำนวนประชากรของจังหวัด สามารถใช้เป็นเครื่องชี้ถึงแนวโน้มของปัญหาแหล่งน้ำภายในจังหวัด กล่าวคือจังหวัดที่มีประชากรมากโอกาสเกิดปัญหาเรื่องแหล่งน้ำจะมีสูง ควรได้รับการสนับสนุนแหล่งน้ำมากกว่าจังหวัดที่มีจำนวนประชากรน้อย

2) **รายได้ประชากร** รายได้ประชากรจะเป็นข้อมูลให้เห็นถึงการมีความเป็นอยู่ตลอดจนคุณภาพชีวิตที่ดี ปัญหาทางสังคมก็น้อย แต่ถ้าประชากรมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ปัญหาทางสังคมก็มาก กล่าวคือจังหวัดที่ประชากรมีรายได้น้อยที่สุด ควรได้รับการสนับสนุนแหล่งน้ำมากกว่าจังหวัดที่ประชากรมีรายได้มาก

3) **คุณภาพชีวิตตามเกณฑ์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ)** การพัฒนาแหล่งน้ำเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดังนั้นพื้นที่ที่มีระดับคุณภาพชีวิตตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานพื้นฐาน(จปฐ) ต่ำ จึงควรได้รับการสนับสนุนแหล่งน้ำมากกว่าพื้นที่ที่มีระดับคุณภาพชีวิตตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) สูง

4) **จำนวนหมู่บ้าน** จำนวนหมู่บ้านของแต่ละจังหวัด จะเป็นเครื่องชี้ถึงแนวโน้มปัญหาสังคมของจังหวัดนั้นๆ จังหวัดที่มีจำนวนหมู่บ้านมากโอกาสขาดแคลนแหล่งน้ำจะสูงควรได้รับการพัฒนาแหล่งน้ำมากกว่าจังหวัดที่มีจำนวนหมู่บ้านน้อย

5) **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี** ปริมาณน้ำฝนเป็นปัจจัยหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ กล่าวคือพื้นที่ที่มีปริมาณฝนตกน้อยแสดงว่าโอกาสเกิดความแห้งแล้งสูง ควรได้รับการพิจารณาช่วยเหลือก่อนพื้นที่ที่มีปริมาณฝนตกมาก

6) **พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ** พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ทางแหล่งน้ำ ดังนั้นจังหวัดใดที่มีพื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างเสร็จต่ำโอกาสขาดแคลนน้ำสูงควรได้รับการพัฒนาแหล่งน้ำก่อนจังหวัดที่มีพื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างเสร็จสูง

7) **พื้นที่ป่าไม้** จังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้มากแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ ดังนั้นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้น้อย ควรได้รับการพัฒนาแหล่งน้ำก่อนจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้มาก

8) **พื้นที่ถือครองทางการเกษตร** จังหวัดที่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่ใช้ประโยชน์มากจะมีความต้องการแหล่งน้ำมากกว่าจังหวัดที่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่ใช้ประโยชน์น้อย

สรุปแผนปฏิบัติการลุ่มน้ำ

ตารางแผนปฏิบัติการลุ่มน้ำ ปี งบประมาณ พ.ศ. 2547-2551

หน่วย : บาท

โครงการ	ปี พ.ศ.					รวม
	2547	2548	2549	2550	2551	
ก่อสร้าง	14,275,838,328	15,590,955,203	11,447,401,702	9,836,471,700	11,765,314,700	62,915,981,633
ปรับปรุง	4,204,817,650	5,265,272,781	4,022,532,420	4,137,993,300	1,041,500,000	18,672,116,151
รวม	18,480,655,978	20,856,227,984	15,469,934,122	13,974,465,000	12,806,814,700	81,588,097,784

จากตารางผลการจัดทำแผนปฏิบัติการลุ่มน้ำ แผนงาน และแผนงบประมาณสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) งบประมาณที่กรมชลประทานจะเสนอขอจากรัฐบาล สำหรับช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2547-2551 รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 81,588 ล้านบาท ประกอบด้วย งบประมาณโครงการก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลาง จำนวน 62,915 ล้านบาท กับงบประมาณโครงการปรับปรุงระบบชลประทาน จำนวน 18,672 ล้านบาท โดยแบ่งเป็น

- งบประมาณสำหรับแผนการลงทุนระยะสั้น (โครงการปรับปรุงระบบชลประทาน) เป็นเงิน 18,672 ล้านบาท จำนวน 1,670 โครงการ
- งบประมาณสำหรับแผนการลงทุนระยะยาว (โครงการก่อสร้างชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลาง) เป็นเงิน 62,915 ล้านบาท จำนวน 128 โครงการ พื้นที่ชลประทานเพิ่มประมาณ 3.1 ล้านไร่ แบ่งเป็น
  - เป็นโครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน 115 โครงการ งบประมาณ 28,032 ล้านบาท พื้นที่ชลประทาน 1.5 ล้านไร่
  - โครงการชลประทานขนาดใหญ่ 13 โครงการ งบประมาณ 34,883 ล้านบาท พื้นที่ชลประทาน 1.6 ล้านไร่

(2) ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ สำหรับแผนการลงทุนระยะสั้น

- ประสิทธิภาพระบบชลประทานที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.9% ทั้งประเทศ
- ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น เนื่องจากการปรับปรุงระบบชลประทานปัจจุบัน ประมาณ 609 ล้าน กก.

- สามารถส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นอีก 860,000 ไร่
- ส่งผลให้เกษตรกรประมาณ 3.8 ล้านคน มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการได้รับบริการชลประทานที่ดีขึ้น เฉลี่ยรายละ 2,120 บาท/คน/ปี

(3) ผลประโยชน์จากการก่อสร้างโครงการใหม่ ยังจะไม่ปรากฏเป็นผลเต็มที่ภายในระยะเวลาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 นี้ เพราะเป็นระยะเวลาศึกษาและก่อสร้างโครงการ แต่จะให้ผลเมื่อได้ก่อสร้างโครงการเหล่านั้นแล้วเสร็จทำการส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกได้ ซึ่งจะเป็นช่วงเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับต่อไป

การปรับแก้แผนงบประมาณในอนาคต

การจัดทำแผนงบประมาณในอนาคตจำต้องมีการปรับแก้แผนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศการศึกษานี้ได้กำหนดวงเงินงบประมาณที่ต้องการในอนาคต ณ ปีต่างๆ ไว้ดังนี้

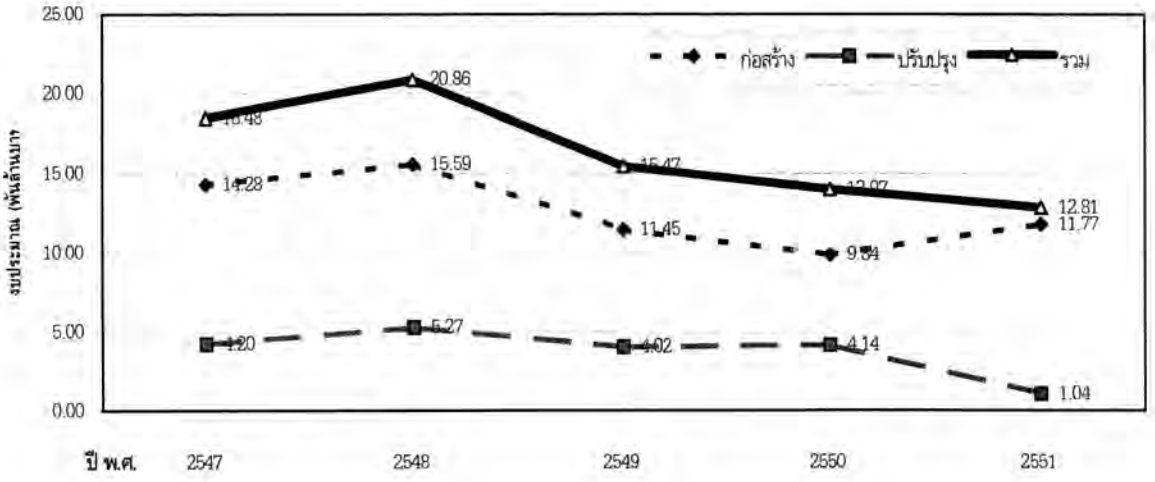

ในแต่ละปีงบประมาณข้างต้นนี้ เมื่อมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการจริงแล้ว ต้องนำมาเทียบกับแผนงบประมาณที่วางไว้เดิม และปรับแก้แผนงบประมาณในปีต่อๆ ไป ให้ได้ผลรวมสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาที่วางไว้ โดยมีกรอบของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และความสอดคล้องกับเป้าหมายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นตัวกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาด้านต่างๆ เป็นไปในทิศทางที่กำหนดและสอดรับกันทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

งบประมาณกรมชลประทาน ปี พ.ศ. 2533 - 2546

ปี พ.ศ.	วงเงินงบประมาณตาม พ.ร.บ. (ล้านบาท)	รายจ่ายจริง (ล้านบาท)	อัตราส่วนรายจ่ายจริงต่อวงเงินงบประมาณ (%) (ล้านบาท)	เงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี (ล้านบาท)	อัตราส่วนเงินกันไว้เบิกเหลื่อมปีต่อวงเงินงบประมาณ (%) (ล้านบาท)	ยอดรวม (รายจ่ายจริง+เงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี) (ล้านบาท)	อัตราส่วนรายจ่ายจริงและเงินกันไว้เบิกเหลื่อมปีต่อวงเงินงบประมาณ(%) (ล้านบาท)	พื้นที่ชลประทานสะสม (โครงการขนาดใหญ่และกลาง) ไร่	พื้นที่รับประโยชน์ (โครงการขนาดเล็ก) ไร่	รวมพื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี (ไร่)
2533	14,723.20	10,815.60	73.46	3,789.20	25.74	14,604.80	99.20	-	-	-	-
2534	16,506.40	11,881.60	71.98	4,351.60	26.36	16,233.20	98.34	-	-	-	-
2535	17,994.60	13,405.80	74.50	4,303.50	23.92	17,709.30	98.41	19,941,130	6,973,120	26,914,250	-
2536	21,673.70	16,567.70	76.44	4,625.30	21.34	21,193.00	97.78	20,267,970	7,298,544	27,566,514	652,264
2537	24,435.10	18,153.00	74.29	5,820.20	23.82	23,973.20	98.11	20,344,520	7,551,360	27,895,880	329,366
2538	29,089.20	21,500.00	73.91	2,744.70	9.44	24,244.70	83.35	20,510,631	7,712,790	28,223,421	327,541
2539	36,180.10	25,167.00	69.56	5,465.70	15.11	30,632.70	84.67	20,677,411	7,993,851	28,671,262	447,841
2540	43,756.20	29,373.10	67.13	9,326.30	21.31	38,699.40	88.44	20,771,026	8,119,212	28,890,238	218,976
2541	31,640.30	21,182.30	66.95	8,794.20	27.79	29,976.50	94.74	20,898,168	8,243,867	29,142,035	251,797
2542	32,049.20	23,249.70	72.54	7,603.70	23.73	30,853.40	96.27	21,592,318	8,407,084	29,999,402	857,367
2543	34,752.20	25,759.10	74.12	7,992.70	23.00	33,751.80	97.12	21,875,724	8,573,364	30,449,088	449,686
2544	33,085.20	23,107.00	69.84	8,721.20	26.36	31,828.20	96.20	22,007,638	8,769,011	30,776,649	327,561
2545	29,432.50	24,690.80	83.89	2,899.80	9.85	27,590.60	93.74	22,180,285	9,049,740	31,230,025	453,376
2546	28,785.20	23,819.10	82.75	4,241.80	14.74	28,060.90	97.48	22,739,211	9,274,482	32,013,693	783,668
รวม	394,103.10	288,671.80	73.25	80,679.90	20.47	369,351.70	93.72	-	-	-	5,099,443

ที่มาข้อมูล : สถิติการคลัง กรมบัญชีกลาง

ในส่วนสถิติงบประมาณกรมชลประทานที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2533 – 2546 ตามตาราง พบว่าในแต่ละปี กรมชลประทานได้รับการจัดสรรในจำนวนที่แตกต่างกันไปตามแผนงานและโครงการของแต่ละปีงบประมาณ ซึ่งในปี 2533-2546 กรมชลประทานได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น 394,103.10 ล้านบาท เป็นรายจ่ายจริง 288,671.80 ล้านบาท คิดเป็น 73.25 % เป็นเงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี 80,679.90 ล้านบาท คิดเป็น 20.47 % รวมเป็นจำนวนเงินงบประมาณที่ใช้จ่ายทั้งหมด 369,351.70 ล้านบาท คิดเป็น 93.72 % โดยปีงบประมาณ 2540 กรมชลประทานได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด เป็นจำนวน 43,756.20 ล้านบาท เป็นรายจ่ายจริง 29,373.10 ล้านบาท คิดเป็น 67.13 % เป็นเงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี 9,326.30 ล้านบาท คิดเป็น 21.31 % รวมเป็นจำนวนเงินงบประมาณที่ใช้จ่ายทั้งหมด 38,699.40 ล้านบาท คิดเป็น 88.44 % ส่วนในปีงบประมาณ 2533 กรมชลประทานได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยที่สุด เป็นจำนวน 14,723.20 ล้านบาท เป็นรายจ่ายจริง 10,815.60 ล้านบาท คิดเป็น 73.46 % เป็นเงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี 3,789.20 ล้านบาท คิดเป็น 25.74 % รวมเป็นจำนวนเงินงบประมาณที่ใช้จ่ายทั้งหมด 14,604.80 ล้านบาท คิดเป็น 99.20 %

งบประมาณดังกล่าวได้นำมาใช้ในการพัฒนาแหล่งน้ำ โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ทั้งนี้งบประมาณในแต่ละปีจะถูกนำมาจัดสรรใช้จ่ายในด้านต่างๆ ได้แก่ งบบุคลากร งบดำเนินงาน และงบลงทุน ประกอบด้วยการลงทุนในโครงการชลประทานใหม่ และการลงทุนในการปรับปรุงและบำรุงรักษาระบบชลประทาน จากงบประมาณในปี 2535 – 2546 ได้พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นจำนวน 5,099.443 ไร่ โดยในแต่ละปีก็จะมีอัตราการเพิ่มที่แตกต่างกันไป ซึ่งในปี 2542 มีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นมากที่สุดเท่ากับ 857,367 ไร่ และในปี 2540 มีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดเท่ากับ 218,976 ไร่

ในปัจจุบันกรมชลประทานได้ปฏิบัติตามนโยบายการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาลที่มุ่งเน้นให้หน่วยราชการต่างๆ สามารถปฏิบัติงานอย่างมีผลสัมฤทธิ์ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และได้นำระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ ที่เรียกว่า Government Fiscal Management Information System (GFMIS) มาใช้ ซึ่งเป็นการบันทึกการปฏิบัติงานและจัดทำรายงานโดยใช้ระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้ผู้บริหารของส่วนราชการทราบผลการปฏิบัติงาน และนำไปใช้ในการสั่งการเร่งรัดติดตามการปฏิบัติงานของหน่วยงานได้ และเชื่อมโยงข้อมูลของทุกส่วนราชการให้แสดงผลงานโดยรวมของรัฐบาลได้ทุกขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงสถานะทั้งในระบบงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่าย และการบริหารทรัพยากรบุคคล โดยมีกำหนดการปฏิบัติระบบงาน (GFMIS) ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2547 ที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าระบบดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณโดยตรง ในส่วน

ของกรมชลประทานถือเป็นหน่วยงานแรกๆ ที่เข้าสู่ระบบโครงการนำร่องโดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2547 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบ GFMIS ดังกล่าวจะทำให้กรมชลประทานมีประสิทธิภาพการทำงานมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของการจัดสรรงบประมาณ

สถานภาพและศักยภาพในการพัฒนาทรัพยากรน้ำใน 25 ลุ่มน้ำ

◈ สภาพทางอุทกวิทยาและปัญหาของลุ่มน้ำต่าง ๆ

โดยลักษณะทางอุทกวิทยา สามารถแบ่งประเทศไทยออกเป็น 25 ลุ่มน้ำ ซึ่งแบ่งเป็นรายภาคได้ ดังนี้

❖ **ภาคเหนือ** มี 6 ลุ่มน้ำ ได้แก่

1. ลุ่มน้ำสาละวิน
2. ลุ่มน้ำกก
3. ลุ่มน้ำปิง
4. ลุ่มน้ำวัง
5. ลุ่มน้ำยม
6. ลุ่มน้ำน่าน

ครอบคลุม 17 จังหวัด 80,280,000 ไร่ โดยมี ลุ่มน้ำน่าน เป็นลุ่มน้ำที่ใหญ่ที่สุดประมาณ 21,456,875 ไร่ และ ลุ่มน้ำกก มีขนาดเล็กที่สุด คือ 4,934,375 ไร่

❖ **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** มี 3 ลุ่มน้ำ ได้แก่

1. ลุ่มน้ำโขง
2. ลุ่มน้ำชี
3. ลุ่มน้ำมูล

ครอบคลุม 17 จังหวัด รวมพื้นที่ 110,376,250 ไร่ ทั้ง 3 ลุ่มน้ำ มีขนาดพอๆ กัน โดยมี **ลุ่มน้ำมูล** ใหญ่ที่สุด 43,563,125 ไร่ และเป็น**ลุ่มน้ำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย**

❖ **ภาคกลาง** มี 7 ลุ่มน้ำ ได้แก่

1. ลุ่มน้ำเจ้าพระยา
2. ลุ่มน้ำสะแกกรัง
3. ลุ่มน้ำป่าสัก
4. ลุ่มน้ำท่าจีน
5. ลุ่มน้ำแม่กลอง
6. ลุ่มน้ำเพชรบุรี
7. ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตก

ครอบคลุม 19 จังหวัด รวมพื้นที่ 61,545,625 ไร่ โดยมี ลุ่มน้ำแม่กลอง ใหญ่ที่สุด 19,273,125 ไร่ และ ลุ่มน้ำสะแกกรัง เล็กที่สุด คือ 3,244,375 ไร่

❖ **ภาคตะวันออก** มี 4 ลุ่มน้ำ ได้แก่

1. ลุ่มน้ำปราจีนบุรี
2. ลุ่มน้ำบางปะกง
3. ลุ่มน้ำโตนเลสาบ
4. ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก

ครอบคลุม 7 จังหวัด รวมพื้นที่ 22,773,750 ไร่ โดยลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก มีพื้นที่ใหญ่ที่สุด 8,643,125 ไร่ และ ลุ่มน้ำโตนเลสาบ เล็กที่สุด คือ 2,594.375 ไร่

❖ **ภาคใต้** มี 5 ลุ่มน้ำ ได้แก่

1. ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก
2. ลุ่มน้ำตาปี
3. ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
4. ลุ่มน้ำปัตตานี
5. ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก

ครอบคลุม 14 จังหวัด รวมพื้นที่ 44,625,625 ไร่ โดยมี ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก มีพื้นที่ใหญ่ที่สุด 16,470,000 ไร่ ทั้งนี้ **ลุ่มน้ำปัตตานี** มีพื้นที่**ลุ่มน้ำเล็กที่สุดในประเทศไทย** มีพื้นที่ 2,410,625 ไร่

รายละเอียดพื้นที่ลุ่มน้ำของแต่ละลุ่มน้ำได้แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

พื้นที่ลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ			
ภาค / ลุ่มน้ำ / จังหวัด	พื้นที่ลุ่มน้ำ		
	สัดส่วน(%)	ตร.กม	(ไร่)
ลุ่มน้ำภาคเหนือ			
ลุ่มน้ำสาละวิน	**100.00**	**17,920.00**	**11,200,000.00**
เชียงใหม่	5.97	1,069.82	668,640.00
ตาก	27.81	4,983.55	3,114,720.00
แม่ฮ่องสอน	66.22	11,866.62	7,416,640.00
ลุ่มน้ำกก	**100.00**	**7,895.00**	**4,934,375.00**
เชียงราย	70.29	5,549.40	3,468,372.19
เชียงใหม่	29.71	2,345.60	1,466,002.81
ลุ่มน้ำปิง	**100.00**	**33,898.00**	**21,186,250.00**
กำแพงเพชร	13.80	4,677.92	2,923,702.50
เชียงใหม่	56.26	19,071.01	11,919,384.25
ตาก	15.71	5,325.38	3,328,359.88
นครสวรรค์	1.13	383.05	239,404.63
แม่ฮ่องสอน	0.31	105.08	65,677.38
ลำพูน	12.79	4,335.55	2,709,721.38
ลุ่มน้ำวัง	**100.00**	**10,791.00**	**6,744,375.00**
ตาก	7.29	786.66	491,664.94
แพร่	0.54	58.27	36,419.63
ลำปาง	92.17	9,946.06	6,216,290.44
ลุ่มน้ำยม	**100.00**	**23,616.00**	**14,760,000.00**
กำแพงเพชร	11.09	2,619.01	1,636,884.00
ตาก	0.69	162.95	101,844.00
นครสวรรค์	0.11	25.98	16,236.00
น่าน	1.79	422.73	264,204.00
พะเยา	10.26	2,423.00	1,514,376.00
พิจิตร	6.98	1,648.40	1,030,248.00
พิษณุโลก	5.90	1,393.34	870,840.00
แพร่	26.02	6,144.88	3,840,552.00
ลำปาง	10.55	2,491.49	1,557,180.00
สุโขทัย	26.20	6,187.39	3,867,120.00
อุตรดิตถ์	0.41	96.83	60,516.00

ที่มา : สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

ตารางที่ 1

พื้นที่ลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ			
ภาค / ลุ่มน้ำ / จังหวัด	พื้นที่ลุ่มน้ำ		
	สัดส่วน(%)	ตร.กม	(ไร่)
ลุ่มน้ำน่าน	100.00	34,330.00	21,456,250.00
กำแพงเพชร	0.36	123.59	77,242.50
นครสวรรค์	2.42	830.79	519,241.25
น่าน	34.42	11,816.39	7,385,241.25
พิจิตร	7.01	2,406.53	1,504,083.13
พิษณุโลก	26.80	9,200.44	5,750,275.00
เพชรบูรณ์	6.11	2,097.56	1,310,976.88
แพร่	0.16	54.93	34,330.00
สุโขทัย	0.28	96.12	60,077.50
อุตรดิตถ์	22.44	7,703.65	4,814,782.50
ลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
ลุ่มน้ำโขง	100.00	57,422.00	35,888,750.00
กาฬสินธุ์	0.01	5.74	3,588.88
เชียงราย	11.05	6,345.13	3,965,706.88
นครพนม	9.81	5,633.10	3,520,686.38
พะเยา	6.53	3,749.66	2,343,535.38
พิษณุโลก	0.31	178.01	111,255.13
เพชรบูรณ์	0.22	126.33	78,955.25
มุกดาหาร	7.10	4,076.96	2,548,101.25
ยโสธร	0.12	68.91	43,066.50
ร้อยเอ็ด	0.04	22.97	14,355.50
เลย	14.53	8,343.42	5,214,635.38
สกลนคร	16.78	9,635.41	6,022,132.25
หนองคาย	12.72	7,304.08	4,565,049.00
หนองบัวลำภู	1.95	1,119.73	699,830.63
อำนาจเจริญ	1.46	838.36	523,975.75
อุดรธานี	13.54	7,774.94	4,859,336.75
อุบลราชธานี	3.83	2,199.26	1,374,539.13

ที่มา : สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

ตารางที่ 1

พื้นที่ลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ			
ภาค / ลุ่มน้ำ / จังหวัด	พื้นที่ลุ่มน้ำ		
	สัดส่วน(%)	ตร.กม	(ไร่)
ลุ่มน้ำชี	100.00	49,477.00	30,923,125.00
กาฬสินธุ์	14.05	6,951.52	4,344,699.06
ขอนแก่น	19.47	9,633.17	6,020,732.44
ชัยภูมิ	25.50	12,616.64	7,885,396.88
นครราชสีมา	1.77	875.74	547,339.31
เพชรบูรณ์	1.80	890.59	556,616.25
มหาสารคาม	6.10	3,018.10	1,886,310.63
มุกดาหาร	0.09	44.53	27,830.81
ยโสธร	3.50	1,731.70	1,082,309.38
ร้อยเอ็ด	9.53	4,715.16	2,946,973.81
เลย	3.05	1,509.05	943,155.31
ศรีสะเกษ	0.40	197.91	123,692.50
หนองบัวลำภู	6.42	3,176.42	1,985,264.63
อุดรธานี	6.91	3,418.86	2,136,787.94
อุบลราชธานี	1.41	697.63	436,016.06
ลุ่มน้ำมูล	100.00	69,700.00	43,562,500.00
ขอนแก่น	1.55	1,080.35	675,218.75
ชัยภูมิ	0.01	6.97	4,356.25
นครนายก	0.06	41.82	26,137.50
นครราชสีมา	26.93	18,770.21	11,731,381.25
บุรีรัมย์	14.24	9,925.28	6,203,300.00
มหาสารคาม	3.71	2,585.87	1,616,168.75
มุกดาหาร	0.05	34.85	21,781.25
ยโสธร	3.26	2,272.22	1,420,137.50
ร้อยเอ็ด	4.42	3,080.74	1,925,462.50
ศรีสะเกษ	12.23	8,524.31	5,327,693.75
สุรินทร์	12.40	8,642.80	5,401,750.00
อำนาจเจริญ	3.55	2,474.35	1,546,468.75
อุบลราชธานี	17.59	12,260.23	7,662,643.75

ที่มา : สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

ตารางที่ 1

พื้นที่ลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ			
ภาค / ลุ่มน้ำ / จังหวัด	พื้นที่ลุ่มน้ำ		
	สัดส่วน(%)	ตร.กม	(ไร่)
ลุ่มน้ำภาคกลาง			
ลุ่มน้ำเจ้าพระยา	**100.00**	**20,125.00**	**12,578,125.00**
กรุงเทพมหานคร	7.17	1,442.96	901,851.56
กำแพงเพชร	2.18	438.73	274,203.13
ฉะเชิงเทรา	3.03	609.79	381,117.19
ชัยนาท	3.73	750.66	469,164.06
นครนายก	0.08	16.10	10,062.50
นครสวรรค์	27.73	5,580.66	3,487,914.06
นนทบุรี	1.85	372.31	232,695.31
ปทุมธานี	6.67	1,342.34	838,960.94
พระนครศรีอยุธยา	10.89	2,191.61	1,369,757.81
พิจิตร	1.14	229.43	143,390.63
เพชรบูรณ์	3.43	690.29	431,429.69
ลพบุรี	14.87	2,992.59	1,870,367.19
สมุทรปราการ	4.43	891.54	557,210.94
สมุทรสาคร	0.35	70.44	44,023.44
สระบุรี	3.93	790.91	494,320.31
สิงห์บุรี	4.01	807.01	504,382.81
สุพรรณบุรี	0.43	86.54	54,085.94
อ่างทอง	3.97	798.96	499,351.56
อุทัยธานี	0.11	22.14	13,835.94
ลุ่มน้ำสะแกกัง	**100.00**	**5,192.00**	**3,245,000.00**
กำแพงเพชร	11.37	590.33	368,956.50
ชัยนาท	0.01	0.52	324.50
นครสวรรค์	44.32	2,301.09	1,438,184.00
อุทัยธานี	44.30	2,300.06	1,437,535.00

ที่มา : สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

ตารางที่ 1

พื้นที่ลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ			
ภาค / ลุ่มน้ำ / จังหวัด	พื้นที่ลุ่มน้ำ		
	สัดส่วน(%)	ตร.กม	(ไร่)
ลุ่มน้ำป่าสัก		**16,292.00**	**10,182,500.00**
ชัยภูมิ	1.42	231.35	144,591.50
นครนายก	0.01	1.63	1,018.25
นครราชสีมา	4.41	718.48	449,048.25
พระนครศรีอยุธยา	1.07	174.32	108,952.75
เพชรบูรณ์	55.94	9,113.74	5,696,090.50
ลพบุรี	18.55	3,022.17	1,888,853.75
เลย	3.75	610.95	381,843.75
สระบุรี	14.85	2,419.36	1,512,101.25
ลุ่มน้ำท่าจีน	**100.00**	**13,682.00**	**8,551,250.00**
กรุงเทพมหานคร	0.34	46.52	29,074.25
กาญจนบุรี	15.34	2,098.82	1,311,761.75
ชัยนาท	11.82	1,617.21	1,010,757.75
นครปฐม	14.40	1,970.21	1,231,380.00
นนทบุรี	1.59	217.54	135,964.88
ปทุมธานี	0.04	5.47	3,420.50
พระนครศรีอยุธยา	0.29	39.68	24,798.63
ราชบุรี	0.35	47.89	29,929.38
สมุทรสาคร	5.51	753.88	471,173.88
สุพรรณบุรี	33.95	4,645.04	2,903,149.38
อ่างทอง	0.72	98.51	61,569.00
อุทัยธานี	15.65	2,141.23	1,338,270.63
ลุ่มน้ำแม่กลอง	**100.00**	**30,837.00**	**19,273,125.00**
กาญจนบุรี	57.52	17,737.44	11,085,901.50
ตาก	16.11	4,967.84	3,104,900.44
นครปฐม	0.46	141.85	88,656.38
ราชบุรี	15.26	4,705.73	2,941,078.88
สมุทรสงคราม	0.93	286.78	179,240.06
สมุทรสาคร	0.07	21.59	13,491.19
สุพรรณบุรี	2.02	622.91	389,317.13
อุทัยธานี	7.63	2,352.86	1,470,539.44

ที่มา : สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

ตารางที่ 1

พื้นที่ลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ			
ภาค / ลุ่มน้ำ / จังหวัด	พื้นที่ลุ่มน้ำ		
	สัดส่วน(%)	ตร.กม	(ไร่)
ลุ่มน้ำเพชรบุรี	100.00	5,603.00	3,501,875.00
ประจวบคีรีขันธ์	1.27	71.16	44,473.81
เพชรบุรี	87.69	4,913.27	3,070,794.19
ราชบุรี	9.11	510.43	319,020.81
สมุทรสงคราม	1.93	108.14	67,586.19
ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตก	100.00	6,745.00	4,215,625.00
ชุมพร	3.93	265.08	165,674.06
ประจวบคีรีขันธ์	84.60	5,706.27	3,566,418.75
เพชรบุรี	11.47	773.65	483,532.19
ลุ่มน้ำภาคตะวันออก			
ลุ่มน้ำปราจีนบุรี	100.00	9,821.00	6,138,125.00
จันทบุรี	5.38	528.37	330,231.13
ฉะเชิงเทรา	5.75	564.71	352,942.19
นครนายก	1.28	125.71	78,568.00
ปราจีนบุรี	47.45	4,660.06	2,912,540.31
สระแก้ว	40.14	3,942.15	2,463,843.38
ลุ่มน้ำบางปะกง	100.00	8,679.00	5,424,375.00
ฉะเชิงเทรา	47.44	4,117.32	2,573,323.50
ชลบุรี	23.72	2,058.66	1,286,661.75
นครนายก	21.86	1,897.23	1,185,768.38
นครราชสีมา	0.02	1.74	1,084.88
ปทุมธานี	0.35	30.38	18,985.31
ปราจีนบุรี	1.31	113.69	71,059.31
สระบุรี	5.30	459.99	287,491.88
ลุ่มน้ำโตนเลสาบ	100.00	4,150.00	2,593,750.00
จันทบุรี	31.22	1,295.63	809,768.75
สระแก้ว	68.78	2,854.37	1,783,981.25
ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก	100.00	13,830.00	8,643,750.00
จันทบุรี	33.75	4,667.63	2,917,265.63
ชลบุรี	17.54	2,425.78	1,516,113.75
ตราด	21.37	2,955.47	1,847,169.38
ระยอง	27.34	3,781.12	2,363,201.25

ที่มา : สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

ตารางที่ 1

พื้นที่ลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ			
ภาค / ลุ่มน้ำ / จังหวัด	พื้นที่ลุ่มน้ำ		
	สัดส่วน(%)	ตร.กม	(ไร่)
ลุ่มน้ำภาคใต้			
ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก	**100.00**	**26,352.00**	**16,470,000.00**
ชุมพร	20.68	5,449.59	3,405,996.00
ตรัง	0.10	26.35	16,470.00
นครศรีธรรมราช	23.52	6,197.99	3,873,744.00
นราธิวาส	16.66	4,390.24	2,743,902.00
ประจวบคีรีขันธ์	1.10	289.87	181,170.00
ปัตตานี	6.39	1,683.89	1,052,433.00
พัทลุง	0.89	234.53	146,583.00
ยะลา	3.71	977.66	611,037.00
ระนอง	0.49	129.12	80,703.00
สงขลา	11.74	3,093.72	1,933,578.00
สุราษฎร์ธานี	14.72	3,879.01	2,424,384.00
ลุ่มน้ำตาปี	**100.00**	**12,225.00**	**7,640,625.00**
กระบี่	10.90	1,332.53	832,828.13
นครศรีธรรมราช	19.48	2,381.43	1,488,393.75
ระนอง	0.87	106.36	66,473.44
สุราษฎร์ธานี	68.75	8,404.69	5,252,929.69
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	**100.00**	**8,495.00**	**5,309,375.00**
นครศรีธรรมราช	1.57	133.37	83,357.19
พัทลุง	40.70	3,457.47	2,160,915.63
สงขลา	57.55	4,888.87	3,055,545.31
สตูล	0.18	15.29	9,556.88
ลุ่มน้ำปัตตานี	**100.00**	**3,858.00**	**2,411,250.00**
ปัตตานี	6.82	263.12	164,447.25
ยะลา	93.16	3,594.11	2,246,320.50
สงขลา	0.02	0.77	482.25

ที่มา : สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

ตารางที่ 1

พื้นที่ลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำ			
ภาค / ลุ่มน้ำ / จังหวัด	พื้นที่ลุ่มน้ำ		
	สัดส่วน(%)	ตร.กม	(ไร่)
<u>ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก</u>	100.00	21,172.00	13,232,500.00
กระบี่	16.76	3,548.43	2,217,767.00
ชุมพร	0.12	25.41	15,879.00
ตรัง	24.81	5,252.77	3,282,983.25
นครศรีธรรมราช	6.18	1,308.43	817,768.50
พังงา	19.39	4,105.25	2,565,781.75
พัทลุง	0.51	107.98	67,485.75
ภูเก็ต	2.78	588.58	367,863.50
ระนอง	15.41	3,262.61	2,039,128.25
สงขลา	0.22	46.58	29,111.50
สตูล	13.41	2,839.17	1,774,478.25
สุราษฎร์ธานี	0.41	86.81	54,253.25
รวมทั้งประเทศ		512,107.00	320,066,875.00

ที่มา : สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

◊ พื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกและพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน

พื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกและพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทานนี้ ได้พิจารณาจากข้อมูลดิน ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้จำแนกกลุ่มดินตามความเหมาะสมในการเพาะปลูกตามศักยภาพของดิน และเมื่อพิจารณาตัดพื้นที่ที่มีข้อจำกัดการใช้ที่ดินออก เช่น ความลาดชัน หรือพื้นที่สงวนต่างๆ เป็นต้นว่า พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ป่าสงวน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ อุทยานแห่งชาติ จะได้พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2 พื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก และพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทานเป็นรายลุ่มน้ำ รายภาค สรุปได้ดังนี้

❖ **ภาคเหนือ** มีพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกรวม 13,005,000 ไร่ หรือร้อยละ 16.20 ของพื้นที่ลุ่มน้ำภาคเหนือ และมีพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน 8,073,750 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.08 ของพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก หรือร้อยละ 10.06 ของพื้นที่ลุ่มน้ำในภาคเหนือนี้ ลุ่มน้ำยม มีพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทานเพิ่มเติมมากที่สุด คือ 2,478,560 ไร่

❖ **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** มีพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกรวม 45,691,250 ไร่ หรือร้อยละ 41.40 ของพื้นที่ลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน 27,055,000 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 59.21 ของพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก หรือร้อยละ 24.51 ของพื้นที่ลุ่มน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ ลุ่มน้ำมูล มีพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทานเพิ่มเติมมากที่สุดคือ 10,477,610 ไร่

❖ **ภาคกลาง** มีพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกรวม 22,173,125 ไร่ หรือร้อยละ 36.03 ของพื้นที่ลุ่มน้ำภาคกลาง และมีพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน 13,293,750 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 59.95 ของพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก หรือร้อยละ 21.60 ของพื้นที่ลุ่มน้ำในภาคกลางนี้ ลุ่มน้ำป่าสัก มีพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทานเพิ่มเติมมากที่สุด คือ 1,142,705 ไร่

❖ **ภาคตะวันออก** มีพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกรวม 6,942,500 ไร่ หรือร้อยละ 30.48 ของพื้นที่ลุ่มน้ำภาคตะวันออก และมีพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน 3,197,500 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 46.06 ของพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก หรือร้อยละ 14.04 ของพื้นที่ลุ่มน้ำในภาคตะวันออกนี้ ลุ่มน้ำบางปะกง มีพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทานเพิ่มเติมมากที่สุด คือ 337,835 ไร่

❖ **ภาคใต้** มีพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกรวม 12,571,250 ไร่ หรือร้อยละ 28.17 ของพื้นที่ลุ่มน้ำภาคใต้ และมีพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน 57,142,500 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.93 ของพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก หรือร้อยละ 12.38 ของพื้นที่ลุ่มน้ำในภาคใต้นี้ ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก มีพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทานเพิ่มเติมมากที่สุด คือ 1,377,431 ไร่

****

ที่มา : รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร (โครงการศึกษาเพื่อทำแผนหลักรองรับการพัฒนาแหล่งน้ำและปรับปรุงโครงการชลประทาน สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

ตารางที่ 2

พื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกและพื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน

รหัส	ลุ่มน้ำ ชื่อ	① พื้นที่ลุ่มน้ำ (ไร่)	② พื้นที่เกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก (ไร่)	%①	พื้นที่ศักยภาพในการพัฒนาระบบชลประทาน (ไร่)	%①	%②	พื้นที่ชลประทานที่พัฒนาแล้ว (ไร่)	ศักยภาพการพัฒนาพื้นที่ชลประทานเพิ่มเติม (ไร่)
	ภาคเหนือ								
01	สาละวิน	11,198,750	180,625	1.61	56,875	0.51	31.49	41,260	15,615
03	กก	4,934,375	847,500	17.18	490,625	9.94	57.89	250,000	240,625
06	ปิง	21,185,000	2,105,000	9.94	1,260,625	5.95	59.89	1,016,000	244,625
07	วัง	6,745,000	685,625	10.16	320,000	4.74	46.67	161,700	158,300
08	ยม	14,760,000	4,737,500	32.10	3,150,000	21.34	66.49	671,440	2,478,560
09	น่าน	21,456,875	4,448,750	20.73	2,795,625	13.03	62.84	894,781	1,900,844
	รวมภาคเหนือ	**80,280,000**	**13,005,000**	**16.20**	**8,073,750**	**10.06**	**62.08**	**3,035,181**	**5,038,569**
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ								
02	โขง	35,890,000	10,360,625	28.87	7,556,875	21.06	72.94	917,222	6,639,653
04	ชี	30,923,125	13,052,500	42.21	7,651,250	24.74	58.62	1,148,937	6,502,313
05	มูล	43,563,125	22,278,125	51.14	11,846,875	27.19	53.18	1,369,265	10,477,610
	รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	**110,376,250**	**45,691,250**	**41.40**	**27,055,000**	**24.51**	**59.21**	**3,435,424**	**23,619,576**
	ภาคกลาง								
10	เจ้าพระยา	12,578,750	8,135,000	64.67	5,690,000	45.24	69.94	5,911,936	-
11	สะแกกรัง	3,244,375	864,375	26.64	651,250	20.07	75.34	236,000	415,250
12	ป่าสัก	10,181,875	3,238,125	31.80	1,453,125	14.27	44.88	310,420	1,142,705
13	ท่าจีน	8,550,625	5,318,125	62.20	3,619,375	42.33	68.06	3,350,026	269,349
14	แม่กลอง	19,273,125	2,809,375	14.58	1,145,000	5.94	40.76	1,201,300	-
19	เพชรบุรี	3,501,875	881,250	25.17	641,875	18.33	72.84	360,530	281,345
20	ชายฝั่งทะเลตะวันตก	4,215,000	926,875	21.99	93,125	2.21	10.05	286,020	-
	รวมภาคกลาง	**61,545,625**	**22,173,125**	**36.03**	**13,293,750**	**21.60**	**59.95**	**11,656,232**	**2,108,649**
	ภาคตะวันออก								
15	ปราจีนบุรี	6,550,000	1,816,875	27.74	1,109,375	16.94	61.06	524,015	585,360
16	บางปะกง	4,986,250	2,081,875	41.75	1,493,125	29.94	71.72	1,155,290	337,835
17	โตนเลสาบ	2,594,375	644,375	24.84	231,250	8.91	35.89	97,900	133,350
18	ชายฝั่งทะเลตะวันออก	8,643,125	2,399,375	27.76	363,750	4.21	15.16	320,800	42,950
	รวมภาคตะวันออก	**22,773,750**	**6,942,500**	**30.48**	**3,197,500**	**14.04**	**46.06**	**2,098,005**	**1,099,495**
	ภาคใต้								
21	ภาคใต้ฝั่งตะวันออก	16,470,000	5,515,625	33.49	2,981,875	18.10	54.06	1,604,444	1,377,431
22	ตาปี	7,640,000	2,043,750	26.75	485,625	6.36	23.76	61,615	424,010
23	ทะเลสาบสงขลา	5,309,375	2,013,125	37.92	1,296,875	24.43	64.42	485,800	811,075
24	ปัตตานี	2,410,625	459,375	19.06	125,625	5.21	27.35	241,850	-
25	ภาคใต้ฝั่งตะวันตก	12,795,625	2,539,375	19.85	632,500	4.94	24.91	120,660	511,840
	รวมภาคใต้	**44,625,625**	**12,571,250**	**28.17**	**5,522,500**	**12.38**	**43.93**	**2,514,369**	**3,124,356**
	รวมทั้งประเทศ	**319,601,250**	**100,383,125**	**31.41**	**57,142,500**	**17.88**	**56.92**	**22,739,211**	**34,990,645**

หมายเหตุ : %① = ร้อยละของพื้นที่ลุ่มน้ำ

%② = ร้อยละของพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก

ภาคผนวก

สารบัญ

หน้า

- ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร / พื้นที่ชลประทาน ปี 2547
  - จำแนกเป็นรายภาค 30
  - จำแนกเป็นรายสำนักชลประทาน 31
  - จำแนกเป็นรายจังหวัด 32
- เป้าหมายพื้นที่ชลประทานปี 2548 – 2551
  - จำแนกเป็นรายภาค 41
  - จำแนกเป็นรายสำนักชลประทาน 42
- โครงการชลประทานขนาดใหญ่ สำนักชลประทานที่ 1 – 16 43

ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547

จำแนกเป็นรายภาค

หน่วย : ไร่

ภาค	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (1)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (2)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน
เหนือ	22,899,791	3,515,159	19,384,632
ตะวันออกเฉียงเหนือ	57,999,229	3,272,559	54,726,670
ตะวันออก	10,508,783	2,287,515	8,221,268
กลาง	18,578,666	10,541,609	8,037,057
ใต้	21,073,505	3,251,219	17,822,286
รวม	131,059,974	22,868,061	108,191,913

ที่มา : (1).สถิติการเกษตรของประเทศไทย, ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(2).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547

จำแนกเป็นรายสำนัก

หน่วย : ไร่

สำนัก	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (1)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (2)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน
สำนักชลประทานที่ 1	2,155,701	639,960	1,515,741
สำนักชลประทานที่ 2	4,855,799	742,265	4,113,534
สำนักชลประทานที่ 3	9,816,596	1,386,194	8,430,402
สำนักชลประทานที่ 4	6,071,695	746,740	5,324,955
สำนักชลประทานที่ 5	12,970,631	614,886	12,355,745
สำนักชลประทานที่ 6	16,189,958	1,222,068	14,967,890
สำนักชลประทานที่ 7	10,181,456	403,334	9,778,122
สำนักชลประทานที่ 8	18,657,184	1,032,271	17,624,913
สำนักชลประทานที่ 9	10,508,783	2,287,515	8,221,268
สำนักชลประทานที่ 10	8,027,437	2,165,480	5,861,957
สำนักชลประทานที่ 11	1,143,595	2,000,075	856,480
สำนักชลประทานที่ 12	5,474,752	3,641,314	1,833,438
สำนักชลประทานที่ 13	3,932,882	2,734,740	1,198,142
สำนักชลประทานที่ 14	4,252,951	751,850	3,501,101
สำนักชลประทานที่ 15	9,555,431	1,221,475	8,333,956
สำนักชลประทานที่ 16	7,265,123	1,277,894	5,987,229
รวม	131,059,974	22,868,061	108,191,913

ที่มา : (1).สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(2).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547
จำแนกเป็นรายจังหวัด

หน่วย : ไร่

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (1)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (2)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน
	สำนักชลประทานที่ 1	**2,155,701**	**639,960**	**1,515,741**
1	เชียงใหม่	1,384,502	479,850	904,652
2	แม่ฮ่องสอน	250,998	20,160	230,838
3	ลำพูน	520,201	139,950	380,251
	สำนักชลประทานที่ 2	**4,855,799**	**742,265**	**4,113,534**
1	เชียงราย	2,056,060	342,790	1,713,270
2	พะเยา	1,034,319	109,675	924,644
3	น่าน	728,628	70,100	658,528
4	ลำปาง	1,036,792	219,700	817,092
	สำนักชลประทานที่ 3	**9,816,596**	**1,386,194**	**8,430,402**
1	อุตรดิตถ์	1,294,368	86,180	1,208,188
2	พิษณุโลก	2,476,551	350,401	2,126,150
3	พิจิตร	2,054,718	526,100	1,528,618
4	นครสวรรค์	3,990,959	222,513	3,567,446

ที่มา : (1).สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
(2).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน
หมายเหตุ : (-) โครงการที่มีพื้นที่ครอบคลุมตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป

ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547
จำแนกเป็นรายจังหวัด

หน่วย : ไร่

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (1)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (2)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน
	(สชป.12)		193,500	
	(สชป.4)		7,500	
	สำนักชลประทานที่ 4	**6,071,695**	**746,740**	**5,324,955**
1	ตาก	1,042,100	67,800	974,300
2	กำแพงเพชร	2,493,790	222,000	2,271,790
3	สุโขทัย	1,906,906	164,540	1,742,366
4	แพร่	628,899	292,400	336,499
	สำนักชลประทานที่ 5	**12,970,631**	**614,886**	**12,355,745**
1	เลย	2,292,611	37,999	2,254,612
2	หนองบัวลำภู	1,514,183	2,000	1,512,183
3	อุดรธานี	3,695,807	124,027	3,571,780
4	หนองคาย	2,586,383	92,990	2,493,393
5	สกลนคร	2,881,647	357,870	2,523,777

ที่มา : (1).สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
(2).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน

หมายเหตุ : (-) โครงการที่มีพื้นที่ครอบคลุมตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป

ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547

จำแนกเป็นรายจังหวัด

หน่วย : ไร่

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (1)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (2)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน
	สำนักชลประทานที่ 6	**16,189,958**	**1,222,068**	**14,967,890**
1	ชัยภูมิ	3,454,285	139,570	3,314,715
2	ขอนแก่น	4,136,815	175,182	3,961,633
3	มหาสารคาม	2,723,083	240,733	2,482,350
4	กาฬสินธุ์	2,621,358	400,791	2,220,567
5	ร้อยเอ็ด	3,254,417	265,792	2,988,625
	สำนักชลประทานที่ 7	**10,181,456**	**403,334**	**9,778,122**
1	นครพนม	1,485,131	85,445	1,399,686
2	มุกดาหาร	926,604	35,825	890,779
3	ยโสธร	1,631,787	18,400	1,613,387
4	อำนาจเจริญ	1,342,055	16,934	1,325,121
5	อุบลราชธานี	4,795,879	246,730	4,549,149
	สำนักชลประทานที่ 8	**18,657,184**	**1,032,271**	**17,624,913**
1	นครราชสีมา	7,793,412	609,444	7,183,968

ที่มา : (1).สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(2).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน

หมายเหตุ : (-) โครงการที่มีพื้นที่ครอบคลุมตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป

ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547
จำแนกเป็นรายจังหวัด

หน่วย : ไร่

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (1)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (2)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน
2	บุรีรัมย์	3,862,611	194,352	3,668,259
3	สุรินทร์	3,568,216	125,805	3,442,411
4	ศรีสะเกษ	3,432,945	102,670	3,330,275
	สำนักชลประทานที่ 9	**10,508,783**	**2,287,515**	**8,221,268**
1	นครนายก	630,596	413,355	122,701
	(สชป.11)		94,540	
2	ปราจีนบุรี	1,184,937	313,470	871,467
3	ฉะเชิงเทรา	1,780,957	733,050	865,887
	(สชป.11)		182,020	
4	สระแก้ว	2,174,046	91,180	2,082,866
5	ชลบุรี	1,340,201	99,700	1,240,501
6	จันทบุรี	1,608,191	125,800	1,482,391
7	ระยอง	1,266,081	112,500	1,153,581
8	ตราด	523,774	121,900	401,874

ที่มา : (1).สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
(2).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน

หมายเหตุ : (-) โครงการที่มีพื้นที่ครอบคลุมตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป

ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547

จำแนกเป็นรายจังหวัด

หน่วย : ไร่

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (1)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (2)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน
	สำนักชลประทานที่ 10	**8,027,437**	**2,165,480**	**5,861,957**
1	เพชรบูรณ์	3,753,393	91,920	3,661,473
2	ลพบุรี	2,243,725	219,700	1,729,785
	(สชป.3)		184,000	
	(สชป.12)		110,240	
3	สระบุรี	956,889	324,800	632,089
4	อยุธยา	1,073,430	1,062,500	- 161,390
	(สชป.11)		53,620	
	(สชป.12)		118,700	
	สำนักชลประทานที่ 11	**1,143,595**	**2,000,075**	**- 856,480**
1	นนทบุรี	168,760	87,930	- 61,030
	(สชป.13)		141,860	
2	ปทุมธานี	500,729	279,485	- 187,756
	(สชป.10)		409,000	
3	กรุงเทพมหานคร	124,236	341,900	- 343,664

ที่มา : (1).สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(2).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน

หมายเหตุ : (-) โครงการที่มีพื้นที่ครอบคลุมตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป

ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547

จำแนกเป็นรายจังหวัด

หน่วย : ไร่

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (1)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (2)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน
	(สชป.13)		126,000	
4	สมุทรสาคร (สชป.13)	144,818	235,600	- 90,782
5	สมุทรปราการ	205,052	260,000	- 173,248
	(สชป.9)		118,300	
	สำนักชลประทานที่ 12	**5,474,752**	**3,641,314**	**1,833,438**
1	อุทัยธานี	1,329,688	190,500	1,139,188
2	ชัยนาท	1,176,706	671,167	494,052
	(สชป.3)		11,487	
3	สิงห์บุรี	433,993	400,000	9,993
	(สชป.3)		24,000	
4	สุพรรณบุรี	2,070,333	1,409,150	233,533
	(สชป.10)		219,500	
	(สชป.11)		6,500	
	(สชป.13)		201,650	
5	อ่างทอง	464,032	498,360	- 43,328

ที่มา : (1).สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(2).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน

หมายเหตุ : (-) โครงการที่มีพื้นที่ครอบคลุมตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป

ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547
จำแนกเป็นรายจังหวัด

หน่วย : ไร่

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (1)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (2)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน
	(สชป.10)		9,000	
	สำนักชลประทานที่ 13	**3,932,882**	**2,734,740**	**1,198,142**
1	กาญจนบุรี	1,985,712	678,900	1,280,912
	(สชป.12)		25,900	
2	นครปฐม	728,483	1,076,990	- 471,757
	(สชป.11)		123,250	
3	ราชบุรี	1,104,002	775,100	328,902
4	สมุทรสงคราม	114,685	54,600	60,085
	สำนักชลประทานที่ 14	**4,252,951**	**751,850**	**3,501,101**
1	เพชรบุรี	661,076	373,485	287,591
2	ระนอง	469,412	-	389,912
	(สชป.13)		79,500	
3	ประจวบคีรีขันธ์	1,226,711	268,865	957,846

ที่มา : (1).สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
(2).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน

หมายเหตุ : (-) โครงการที่มีพื้นที่ครอบคลุมตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป

ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547
จำแนกเป็นรายจังหวัด

หน่วย : ไร่

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (1)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (2)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน
4	ชุมพร	1,895,752	30,000	1,865,752
	สำนักชลประทานที่ 15	**9,555,431**	**1,221,475**	**8,333,956**
1	สุราษฎร์ธานี	2,710,464	68,115	2,642,349
2	พังงา	842,956	27,200	815,756
3	นครศรีธรรมราช	3,053,719	1,020,100	2,013,619
	(สชป.16)		20,000	
4	ภูเก็ต	142,139	-	142,139
5	กระบี่	1,290,424	24,860	1,265,564
6	ตรัง	1,515,729	61,200	1,454,529
	สำนักชลประทานที่ 16	**7,265,123**	**1,277,894**	**5,987,229**
1	พัทลุง	1,222,974	279,700	943,274
2	สตูล	562,807	35,600	527,207
3	สงขลา	2,127,508	227,500	1,900,008
4	ปัตตานี	773,570	353,642	419,928

ที่มา : (1).สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
(2).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน

หมายเหตุ : (-) โครงการที่มีพื้นที่ครอบคลุมตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป

ข้อมูลพื้นที่ถือครองทางการเกษตร/พื้นที่ชลประทาน ปี 2547
จำแนกเป็นรายจังหวัด

หน่วย : ไร่

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (1)	พื้นที่ชลประทานที่ก่อสร้างแล้วถึงปี 2547 (2)	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรนอกเขตชลประทาน
5	ยะลา	1,202,982	208	1,202,774
6	นราธิวาส	1,375,282	381,244	994,038
รวมทั้งสิ้น		**131,059,974**	**22,868,061**	**108,191,913**

ที่มา : (1).สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2546 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
(2).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน
หมายเหตุ : (-) โครงการที่มีพื้นที่ครอบคลุมตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป

เป้าหมายพื้นที่ชลประทานปี 2548 - 2551

จำแนกเป็นรายภาค

หน่วย : ไร่

ภาค/สำนัก	พื้นที่ชลประทาน ปี 2547 (1)	พื้นที่เพิ่ม ปี พ.ศ. (2)				รวมพื้นที่ (2548-2551)
		2548	2549	2550	2551	
เหนือ	3,515,159	-	564,788	693,962	878,581	2,137,331
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3,272,559	2,800	349,677	359,420	455,039	1,166,936
ตะวันออก	2,287,515	23,200	127,020	271,436	343,648	765,304
กลาง	10,541,609	2,400	102,205	239,630	303,380	647,615
ใต้	3,251,219	20,000	191,535	196,111	248,283	655,929
สคญ.	-	222,750	113,500	258,440	327,194	921,884
รวม	22,868,061	271,150	1,448,725	2,018,999	2,556,125	6,294,999
พื้นที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้น	22,868,061	23,139,211	24,587,936	26,606,935	29,163,060	

ที่มา : (1).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

(2).แผนปฏิบัติราชการกรมชลประทาน ปี 2548-2551

จำแนกเป็นรายสำนัก

สำนัก	พื้นที่ชลประทาน ปี 2547 (1)	พื้นที่เพิ่ม ปี พ.ศ. (2)				รวมพื้นที่ (2548-2551)
		2548	2549	2550	2551	
สำนักชลประทานที่ 1	639,960	-	15,325	93,653	118,569	227,547
สำนักชลประทานที่ 2	742,265	-	72,155	103,749	131,350	307,254
สำนักชลประทานที่ 3	1,386,194	-	51,458	185,948	235,417	472,823
สำนักชลประทานที่ 4	746,740	-	425,850	310,612	393,245	1,129,707
สำนักชลประทานที่ 5	614,886	2,800	39,200	46,099	58,363	146,462
สำนักชลประทานที่ 6	1,222,068	-	151,450	138,626	175,506	465,582
สำนักชลประทานที่ 7	403,334	-	66,420	58,904	74,574	199,898
สำนักชลประทานที่ 8	1,032,271	-	92,607	115,791	146,596	354,994
สำนักชลประทานที่ 9	2,287,515	23,200	127,020	271,436	343,648	765,304
สำนักชลประทานที่ 10	2,165,480	-	19,190	116,700	147,746	283,636
สำนักชลประทานที่ 11	2,000,075	-	8,750	4,587	5,808	19,145
สำนักชลประทานที่ 12	3,641,314	-	49,995	25,389	32,143	107,527
สำนักชลประทานที่ 13	2,734,740	2,400	24,270	92,954	117,683	237,307
สำนักชลประทานที่ 14	751,850	-	87,135	70,985	89,870	247,990
สำนักชลประทานที่ 15	1,221,475	20,000	20,385	26,011	32,930	99,326
สำนักชลประทานที่ 16	1,277,894	-	84,015	99,115	125,483	308,613
สคญ.	-	222,750	113,500	258,440	327,194	921,884
รวม	22,868,061	271,150	1,448,725	2,018,999	2,556,125	6,294,999
พื้นที่ชลประทานที่เพิ่มขึ้น	**22,868,061**	**23,139,211**	**24,587,936**	**26,606,935**	**29,163,060**	

ที่มา : (1).สถิติโครงการชลประทาน กองแผนงาน กรมชลประทาน

(2).แผนปฏิบัติราชการกรมชลประทาน ปี 2548-2551

โครงการชลประทานขนาดใหญ่ สำนักชลประทานที่ 1-16

ลำดับที่	โครงการ	ที่ตั้ง			ลุ่มน้ำ
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	
	สำนักชลประทานที่ 1				
1	ฝายแม่แตง	แม่แตง	แม่แตง	เชียงใหม่	ปิง
2	เขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล	ช่อแล	แม่แตง	เชียงใหม่	ปิง
3	เขื่อนแม่กวงอุดมธารา	ลวงเหนือ	ดอยสะเก็ด	เชียงใหม่	ปิง
	สำนักชลประทานที่ 2				
1	เขื่อนกิ่วลม	บ้านแลง	เมือง	ลำปาง	วัง
2	ฝายแม่ลาว	ดงมะดะ	แม่ลาว	เชียงราย	กก
3	เขื่อนแม่มอก	เวียงมอก	เถิน	ลำปาง	ยม
	สำนักชลประทานที่ 3				
1	เขื่อนนเรศวร	พรหมพิราม	พรหมพิราม	พิษณุโลก	น่าน
2	พลายชุมพล	ท่าทอง	เมือง	พิษณุโลก	น่าน
3	ดงเศรษฐี	คลองคะเชนทร์	เมือง	พิจิตร	ยม
4	ท่าบัว	บ้านน้อย	โพทะเล	พิจิตร	น่าน
5	ช่องแค	ช่องแค	ตาคลี	นครสวรรค์	เจ้าพระยา
6	โครงการแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	วัดโบสถ์	คันโช้ง	พิษณุโลก	แควน้อย
	สำนักชลประทานที่ 4				
1	ฝายแม่ยม	บ้านหนุน	สอง	แพร่	ยม
2	น้ำใต้ดินสุโขทัย	ในเมือง	สวรรคโลก	สุโขทัย	ยม

ที่มาข้อมูล : สถิติโครงการชลประทาน ปี 2546

โครงการชลประทานขนาดใหญ่ สำนักชลประทานที่ 1-16

ลำดับที่	โครงการ	ที่ตั้ง			ลุ่มน้ำ
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	
	สำนักชลประทานที่ 5				
1	เขื่อนห้วยหลวง	นิคม	กุดจับ	อุดรธานี	โขง
2	เขื่อนน้ำอูน	แร่	พังโคน	สกลนคร	โขง
	สำนักชลประทานที่ 6				
1	ฝายหนองหวาย	น้ำพอง	น้ำพอง	ขอนแก่น	ชี
2	เขื่อนลำปาว	คำคลอง	เมือง	กาฬสินธุ์	ชี
3	ทุ่งแซงบาดาล	รอบเมือง	เมือง	ร้อยเอ็ด	ชี
	สำนักชลประทานที่ 7				
1	โดมน้อย	โนนกลาง	พิบูลมังสาหาร	อุบลราชธานี	มูล
	สำนักชลประทานที่ 8				
1	เขื่อนลำตะคอง	ลาดบัวขาว	สีคิ้ว	นครราชสีมา	มูล
2	เขื่อนลำพระเพลิง	ตะขบ	ปักธงชัย	นครราชสีมา	มูล
3	เขื่อนทุ่งสัมฤทธิ์	ในเมือง	พิมาย	นครราชสีมา	มูล
4	เขื่อนมูลบน	จระเข้หิน	ครบุรี	นครราชสีมา	มูล
5	เขื่อนลำแชะ	โคกกระชาย	ครบุรี	นครราชสีมา	มูล
6	เขื่อนลำนางรอง	โนนดินแดง	โนนดินแดง	บุรีรัมย์	มูล
	สำนักชลประทานที่ 9				
1	เขื่อนทดน้ำบางปะกง	บางแก้ว	เมือง	ฉะเชิงเทรา	บางปะกง

ที่มาข้อมูล : สถิติโครงการชลประทาน ปี 2546

โครงการชลประทานขนาดใหญ่ สำนักชลประทานที่ 1-16

ลำดับที่	โครงการ	ที่ตั้ง			ลุ่มน้ำ
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	
2	บางพลวง	รอบเมือง	เมือง	ปราจีนบุรี	ปราจีนบุรี
3	เขื่อนนายก	ท่าช้าง	เมือง	นครนายก	บางปะกง
4	เขื่อนบางพระ	บางพระ	ศรีราชา	ชลบุรี	ชายฝั่งทะเลตะวันออก
5	เขื่อนหนองปลาไหล	ละหาร	ปลวกแดง	ระยอง	ชายฝั่งทะเลตะวันออก
6	อ่างฯ คลองสียัด	ท่าตะเกียบ	ท่าตะเกียบ	ฉะเชิงเทรา	บางปะกง
7	เขื่อนคลองท่าด่าน	หินตั้ง	เมือง	นครนายก	บางปะกง
8	เขื่อนพระปรง	ซ่องกุ่ม	วัฒนานคร	สระแก้ว	ปราจีนบุรี
9	อ่างเก็บน้ำประแสร์	แกลง	วังจันทร์	ระยอง	ชายฝั่งทะเลตะวันออก
10	พระองค์ไชยานุชิต	หน้าเมือง	เมือง	ฉะเชิงเทรา	บางประกง
	สำนักชลประทานที่ 10				
1	บางบาล	บ้านป้อม	พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	เจ้าพระยา
2	เขื่อนพระราม 6 (ท่าหลวง)	ท่าหลวง	ท่าเรือ	พระนครศรีอยุธยา	ป่าสัก
3	นครหลวง	ลำไทร	วังน้อย	พระนครศรีอยุธยา	เจ้าพระยา
4	โคกกะเทียม	เขาพระงาม	เมือง	ลพบุรี	เจ้าพระยา
5	พัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ		พัฒนานิคม	ลพบุรี	ป่าสัก
6	เริงราง	สร่างโศก	บ้านหมอ	สระบุรี	เจ้าพระยา
7	ผักไห่	บ้านใหญ่	ผักไห่	อยุธยา	ท่าจีนตอนล่าง
8	เจ้าเจ็ด-บางยี่หน	สิงหนาท	บางไทร	อยุธยา	ท่าจีนตอนล่าง

ที่มาข้อมูล : สถิติโครงการชลประทาน ปี 2546

โครงการชลประทานขนาดใหญ่ สำนักชลประทานที่ 1-16

ลำดับที่	โครงการ	ที่ตั้ง			ลุ่มน้ำ
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	
9	ป่าสักใต้(ท่าหลวง)	ท่าหลวง	ท่าเรือ	อยุธยา	เจ้าพระยา
10	รังสิตเหนือ	พยอม	วังน้อย	อยุธยา	เจ้าพระยา
	สำนักชลประทานที่ 11				
1	คลองด่าน	คลองด่าน	บางบ่อ	สมุทรปราการ	เจ้าพระยา
2	พระยาบรรลือ	บางรักพัฒนา	บางบัวทอง	นนทบุรี	เจ้าพระยา
3	รังสิตใต้	ประชาธิปัตย์	ธัญบุรี	ปทุมธานี	เจ้าพระยา
	สำนักชลประทานที่ 12				
1	ยางมณี	องครักษ์	โพธิ์ทอง	อ่างทอง	เจ้าพระยา
2	ชัณสูตร	โพชนไก่	บางระจัน	สิงห์บุรี	ท่าจีน
3	เขื่อนเจ้าพระยา	บางหลวง	สรรพยา	ชัยนาท	เจ้าพระยา
4	พลเทพ (มะขามเฒ่า)	หาดท่าเสา	เมือง	ชัยนาท	ท่าจีน
5	ท่าโบสถ์	สามง่ามท่าโบสถ์	หันคา	ชัยนาท	ท่าจีน
6	บรมธาตุ	ชัยนาท	เมือง	ชัยนาท	เจ้าพระยา
7	เขื่อนทับเสลา	เขากวางทอง	หนองฉาง	อุทัยธานี	สะแกกรัง
8	สามชุก	สามชุก	สามชุก	สุพรรณบุรี	ท่าจีน
9	ดอนเจดีย์	ดอนเจดีย์	ดอนเจดีย์	สุพรรณบุรี	ท่าจีน
10	โพธิ์พระยา	โพธิ์พระยา	เมือง	สุพรรณบุรี	ท่าจีน
11	เขื่อนกระเสียว	ด่านช้าง	ด่านช้าง	สุพรรณบุรี	ท่าจีน

ที่มาข้อมูล : สถิติโครงการชลประทาน ปี 2546

โครงการชลประทานขนาดใหญ่ สำนักชลประทานที่ 1-16

ลำดับที่	โครงการ	ที่ตั้ง			ลุ่มน้ำ
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	
12	มโนรมย์	วัดโคก	มโนรมย์	ชัยนาท	เจ้าพระยา
13	มหาราช	ม่วงหมู่	เมือง	สิงห์บุรี	เจ้าพระยา
14	สองพี่น้อง (ระยะที่ 1+2)	บ่อสุพรรณ	สองพี่น้อง	สุพรรณบุรี	ท่าจีนตอนล่าง
	สำนักชลประทานที่ 13				
1	นครชุม	สวนกล้วย	บ้านโป่ง	ราชบุรี	แม่กลอง
2	ราชบุรีฝั่งซ้าย	คลองตาคต	โพธาราม	ราชบุรี	แม่กลอง
3	ราชบุรีฝั่งขวา	อ่างทอง	เมือง	ราชบุรี	แม่กลอง
4	ดำเนินสะดวก	ดำเนินสะดวก	ดำเนินสะดวก	ราชบุรี	แม่กลอง
5	เขื่อนแม่กลอง	ม่วงชุม	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	แม่กลอง
6	กำแพงแสน	สนามแย้	ท่ามะกา	กาญจนบุรี	ท่าจีน
7	นครปฐม	ตะคร้ำเอน	ท่ามะกา	กาญจนบุรี	ท่าจีน
8	ท่ามะกา	ม่วงชุม	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	แม่กลอง
9	พนมทวน	ม่วงชุม	ท่าม่วง	กาญจนบุรี	ท่าจีน
10	บางเลน	สระสี่มุม	กำแพงแสน	นครปฐม	ท่าจีน
11	ภาชีเจริญ	ท่าตำหนัก	นครชัยศรี	นครปฐม	ท่าจีนตอนล่าง
12	พระพิมล	ลานตากฟ้า	นครชัยศรี	นครปฐม	ท่าจีนตอนล่าง

ที่มาข้อมูล : สถิติโครงการชลประทาน ปี 2546

โครงการชลประทานขนาดใหญ่ สำนักชลประทานที่ 1-16

ลำดับที่	โครงการ	ที่ตั้ง			ลุ่มน้ำ
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	
	สำนักชลประทานที่ 14				
1	เขื่อนแก่งกระจาน	แก่งกระจาน	แก่งกระจาน	เพชรบุรี	เพชรบุรี
2	เขื่อนเพชร	ท่าดอย	ท่ายาง	เพชรบุรี	เพชรบุรี
3	เขื่อนปราณบุรี	หนองตาแต้ม	ปราณบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	ชายฝั่งทะเลตะวันตก
	สำนักชลประทานที่ 15				
1	ปากพนัง (ปตร.อุทกวิภาชประสิทธิ)	หูล่อง	ปากพนัง	นครศรีธรรมราช	ภาคใต้ฝั่งตะวันออก
2	อ่างฯ กระทูน		พิปูน	นครศรีธรรมราช	ตาปี
3	บรรเทาอุทกภัยบ้านคีรีวงศ์	พิปูน	นาสาร	นครศรีธรรมราช	ภาคใต้ฝั่งตะวันออก
4	บรรเทาอุทกภัยเมืองนครศรีธรรมราช	พิปูน	นาสาร	นครศรีธรรมราช	ภาคใต้ฝั่งตะวันออก
5	บรรเทาอุทกภัยแม่น้ำปากพนัง (ระยะที่ 1)	พิปูน	นาสาร	นครศรีธรรมราช	ภาคใต้ฝั่งตะวันออก
6	บรรเทาอุทกภัยบ้านนาสาร		นาสาร	สุราษฎร์ธานี	ตาปี
	สำนักชลประทานที่ 16				
1	เขื่อนปัตตานี	ตะเซะ	เมือง	ยะลา	ปัตตานี
2	มูโนะ	โฆษิต	ตากใบ	นราธิวาส	ภาคใต้ฝั่งตะวันออก
3	พัฒนาลุ่มน้ำบางนรา (ระยะ 1)	กะลุวอเหนือ	เมือง	นราธิวาส	ภาคใต้ฝั่งตะวันออก
4	พรุบาเจาะ	โคกเคียนทอง	เมือง	นราธิวาส	ภาคใต้ฝั่งตะวันตก
5	โครงการปรับปรุงปากแม่น้ำโกลก	เจ๊ะเห	ตากใบ	นราธิวาส	ภาคใต้ฝั่งตะวันออก

ที่มาข้อมูล : สถิติโครงการชลประทาน ปี 2546